

TÁJ ÉS NÉPI KULTÚRA 19.

A Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai
Tanszékének kiadványsorozata

Alapító szerkesztő: Juhász Antal
Sorozatszerkesztő: Mód László és Simon András

DiákKörKép 5.

Tudományos diákköri írások a néprajz szegedi műhelyéből

Solymossy Sándor Egyesület
Szeged

A kiadvány a „Nemzeti Tehetség Program Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása” című pályázat támogatásával
valósult meg.

A pályázati kategória kódja: NTP-HHTDK-22

EMBERI ERŐFORRÁS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Nemzeti
Tehetség Program

Az első borítón:

Fotómontázs a kötet szerzőinek terepfotóiból
(fotók: Kasza Dániel, Keresztény Csenge,
Klima Döníz, Tóth Viktória Sára)

Borítóterv:

Glässer Norbert, Klima Döníz, Takács Gergely

© Szerzők és szerkesztők, 2023

Táj és népi kultúra
ISSN 1785-0991

DiákKörKép
ISSN 2416-3414

Nyomdai kivitelezés:
Innovariant Nyomdaipari Kft., Algyő
Felelős vezető: Drágán György
www.innovariant.hu
<https://www.facebook.com/Innovariant>

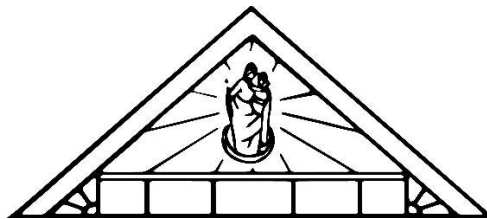
DiákKörKép 5.

Tudományos diákköri írások
a néprajz szegedi műhelyéből

Szerkesztette:

GLÄSSER Norbert – TAKÁCS Gergely

DOMOKOSNÉ HEGEDŰS Szabina segédszerkesztésével

SZTE Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék

SZEGED

2023

TARTALOM

Beköszöntő (GLÄSSER Norbert – TAKÁCS Gergely)	7
BALOGH János: Zsidó táncmesterek Pécsen a 19. században.....	9
DUDÁS Anna Zsófia: „ <i>Nekem ez a kedvenc lemezem, bocsánatot kérek.</i> ” Autentikusságkonceptiók vizsgálata a táncművészet vonós zenészeinek körében.....	24
KASZA Dániel: A citera táncművésze szerepe a 20. század második felében.....	40
KERESZTÉNY Csenge: Egy néptáncgyűjtő körút adatainak értelmezése. Martin György 1969-es erdélyi gyűjtőútjának feldolgozási lehetőségei.....	61
KLIMA Döníz: „ <i>Mi megtanultunk táncolni., mert élni akartunk</i> ” A gombosi táncok kutatástörténete.....	84
SÓCZÓ Viktória: Környezettudatos életmód a szegedi egyetemisták körében	97
TÓTH Viktória Sára: A zenei átadás-átvétel gyakorlatai kárpát-medencei népzenei táborokban. Egy kutatás első tanulságai.....	114
TRIPA Ilona Gyöngyi: Kincskereső kézikönyv ábrázolásainak elemzése.....	128

BEKÖSZÖNTŐ

Egy-egy tanszék eredményességét diákjainak és öregdiákjainak szakmai pályája, együttműködése és az alma mater életébe való bekapcsolódása határozza meg. Ezért is külön öröm, ha egykori diákként – ma már oktatóként, illetve muzeológusként – a mai diákok önálló kutatási eredményeinek közreadását gondolhatjuk. Tanszékünk életében, amelynek gyökerei Magyarország legelső néprajzi tanszékeként 1929-ig nyúlnak vissza, gyümölcsöző az egykori diákok, doktori képzésben résztvevők és az alapszakosok közötti párbeszéd. Ez főként a táncantropológiai érdeklődés keretében valósul meg, de más területeken is tapasztalható. Jelen kötetünk úgyszintén egy ilyen kölcsönös párbeszéd, közös munka eredménye, a melynek nem csupán zömében a felkészítő tanárai a tanszék egykori diákjai, hanem a kötet szerkesztői is. A magyar népi kultúra és általában a kultúra vizsgálata, megközelítésmódjaiban, elméleti keretében változik, az iránta való érdeklődés: a táj és ember, a tágabb regionális, közép-európai keret többnyire állandó. Ahogyan tanszékünk egykori professzora, Bálint Sándor fontosnak tartotta a hallgatói érdeklődésből kinövő tudományos utánpótlás ügyét, s támogatta a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának népelet iránti érdeklődését, az ő szellemiségét követve törekszünk a hallgatói kezdeményezések támogatására és szakmai mederbe terelésére.

DiákKörKép sorozatunk 2013 tavaszán indult, további kötetei 2015-ben, 2017-ben és 2020-ban jelentek meg. Az Országos Tudományos Diákköri versenyen helyezést ért, vagy a Szegedi Néprajzi Diákkör keretei között készült munkákat, terepkutatáson, forrásfeltáráson alapuló hallgatói tanulmányokat közli. Jelenkötetünk a 36. Országos Tudományos Diákköri Konferenciára készített írásoknak ad helyet, amelyek Apjok Vivien, Nagyné Frauhammer Krisztina, Simon András és Varga Sándor témavezetésével formálódtak tudományos publikációvá. A Társadalomtudományi Szekcióban 1, a Humán Tudományi Szekcióban 5 hallgatónk vett rész két alszekció keretében. Közülük Klíma Döníz III., Keresztény Csenge I. díjat vehetett át.

A közreadott hallgatói tanulmányok elsősorban a tánc társadalmi kontextusa vagy történeti perspektívája köré rendeződik. Balogh János pécsi példákön a zsidó származású táncmesterek 19. századi tevékenységét

elemzi. A társastánc a zsidóság modern társadalomban történő egyéni be-
lépésének egyik útjaként értelmezhető. Dudás Anna Zsófia írásában arra
kérdéz rá, hogy miért, milyen okokból használják az autentikusság fogal-
mát a tánc házas zenészek, mire szolgál és milyen szerepet játszik a gon-
dolkozásukban, illetve játékmódjukban. Kasza Dániel a dél-alföldi citerás
adatközlők példáján keresztül vizsgálta a zenei tanulásról, tudásátadásról
szóló elképzeléseket, a játék során másolt testtechnikákat. Tóth Viktória
Sára hasonlóképpen a zenei tudásátadás és a testtechnikák kérdését kutatta
a kárpát-medencei népzenei táborokban, miközben szervesen épített
azokra a felvetésekre, amelyeket a DiákKörKép 3 egyik szerzője, Székely
Anna ismert fel. Klima Döníz a gombosi tusköm példáján mutatja be egy
bőjti tánc „életét”, a megélt és a színre vitt hagyomány kettősségét. Ke-
resztény Csengétől az archív táncfilmek kritikai felülvizsgálatáról olvas-
hatunk. A tanulmány Martin Györgynek és munkatársainak céljaira, látás-
módjára és módszertanára világít rá, illetve felvillan néhányat azon felada-
tok közül, melyek a jelen tánckutatóira várnak. A klasszikus folklorisztikai
és a kulturális antropológiai érdeklődés is megjelenik a kötetben. Tripa
Ilona Gyöngyi egy 19. századi kincskereső kézikönyv képi ábrázolásainak
szimbolikus elemzését végezte el. Sóczó Viktória a környezettudatosságot
mint világképet, világról alkotott modellt és gyakorlati lehorgonyozottsá-
gait vizsgálta a szegedi egyetemisták körében.

Kiadványunk a „Nemzeti Tehetség Program Az Országos Tudomá-
nyos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való rész-
vétel és a lebonyolítási feladatok ellátása” című pályázat (NTP-HHTDK-
22) támogatásával valósult meg.

Szeged, 2023. áprilisi 18.

Takács Gergely
muzeológus

Glässer Norbert
egyetemi docens